

Homofilt samliv -del II

(fra Lillesand Frikirkes seminar, 20.9.2013, v. Bjørn H. Sandvei, 1.lektor em. ved MF)

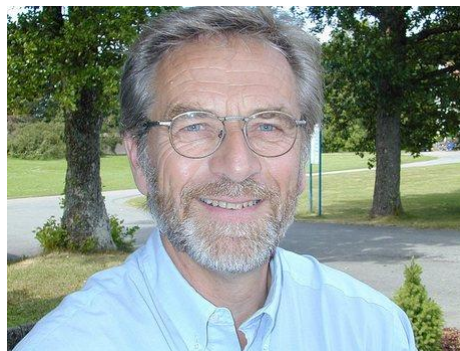
Til minne om Thomas Bjerkholt: I den gresk-romerske verden representerte kirken utvilsomt en provoserende etisk og religiøs motkultur. Men de kristne ga ikke av den grunn slipp på det bibelske vitnesbyrd om Herrens gode vilje ([Kol1v10](#)) for menneskelig liv og samliv. Hverken den gangen eller i dag ligger det noen virkelig livshjelp i å tilsløre og omforme hva som er Guds vilje for menneskene.

En balansert Paulus

Samlivsutvalget siterer Gal3v28: " Her er ikke jøde eller greker, her er ikke slave eller fri, her er ikke mann og kvinne. Dere er alle én i Kristus Jesus," men undrer seg over at dette utsagnet synes å stå i motsetning til andre og mer 'hierarkiske' Paulus-tekster (s.59-60). Personlig opplever jeg imidlertid at Paulus er befriende balansert, når han skal svare på samlivsspørsmål som har dukket opp etter at han har forlatt stedene der han hadde forkynt og undervist gjennom måneder og år (Korint, Efesos) eller planlegger å besøke (Roma):

1) I [Rom. 1](#) sidestiller han kvinne og mann når han, som en av de få i sin samtid, tar opp både kvinnelig og mannlig homoseksualitet og behandler også kvinnen som et selvstendig individ med egen kjønnsidentitet. (Se mer om Rom. 1 mine artikler i Luthersk kirketidende 17/2005 og 1/2006.)

Det er også viktig å merke seg at Paulus i [Rom1v24-27](#) bruker et begrepsapparat som fokuserer på den følelsesmessige siden av den seksuelle drift (som i neste omgang leder til seksuelle handlinger): 'ephthymia' (lyst, begjær), 'pathos' (lidenskap), 'oreksis' (drift, begjær).

Bilde 1 Thomas Bjerkholt: En søyle er borte

Fra:

<https://inrirong.wordpress.com/2011/01/18/mannsseminar-thomas-bjerkholt-a-leve-som-mann-etter-guds/>

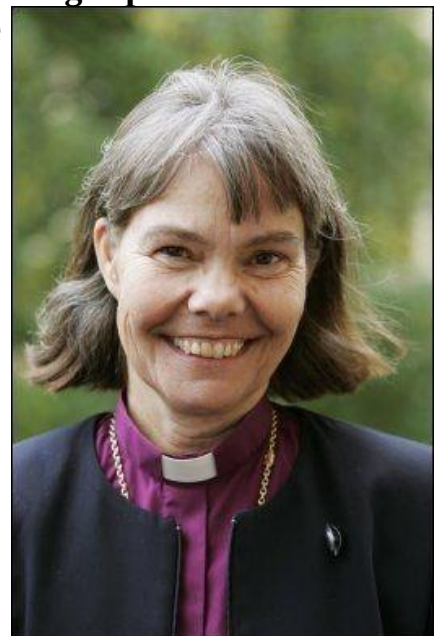
Bilde 2 Paulus: var også forankret i hverdagen Fra:

<http://georgesjournal.net/2012/06/07/paul-the-tent-maker/>

2. Når Paulus i 1 Kor. 6 nevner homoseksuell atferd på linje med ekteskapsbrudd og andre synder som er uforenlige med å være 'helliget og kjent rettferdig', viser han som en begrunnelse at kroppen tilhører Gud, den er et tempel for Den hellige ånd (jfr. Samlivsutredningen s.41). Han roter seg ikke inn i en kasuistisk veiledning med skjelning mellom ulike homoseksuelle handlinger, slik det kunne skje i greske drøftinger (f.eks. at det var bare den passive part som burde klandres). Apostlene avviser homoseksuell adferd generelt, ikke ut fra en 'asketisk' tankegang slik Samlivsutvalget stadig terper på., men ut fra alle kristnes kall til å leve et liv helliget Herren. Det er ellers viktig å registrere at homoseksuell aktivitet her omtales på linje med en rekke andre brudd på Guds bud, ikke mer og heller ikke mindre. Ved den korte setningen: 'Slik var noen av dere før,' forteller han jo også om personlig kjennskap til fenomenet homoseksualitet, rimeligvis fra sin pastorale erfaring i menigheten. Overgangen til kristendommen førte åpenbart til en markert endring i livsstil på mange områder.

3) Det er verd å merke seg Paulus' språkbruk i [1.Kor.6](#). Han unngår både antikkens mer positiv ladede begreper for homoseksuell atferd (f.eks. erástes/eromenos ('elsker/elskede') og negativt polemiske ord som f.eks. paidofthóros('gutteskjender'). I stedet bruker han et ny-ord som er avledet av GT-lig omtale av homoseksualitet i [3.Mos.18v22](#) og 20v13. Slik markerer han på ene siden en tilknytning til bibelsk tenkning, og unngår på den andre siden å bli misforstått i retning av å referere til særskilte former for homoseksuelle handlinger, knyttet til prostitusjon, pederasti (sex med unge gutter) ell. lignende.

4) I [1.Tim. 1v10](#) blir brudd på det 6.bud konkretisert på en balansert måte i både en heteroseksuell ('de som driver hor') og en homoseksuell retning ('menn som ligger med menn'). Slike dobbeltsidige aktualiseringer ble vanlige i den eldste kirkes seksualetiske veiledning helt fra første århundre av. Det kan vi se f.eks. i skriftet 'Didache' 2,2 ('Apostlenes lære') fra en generasjon eller to etter Paulus. Dette viser at påstanden om at et homofilt samliv kommer i 'en helt annen kategori enn ekteskapsbrudd' (Laila Riksaasen Dahl, VL. 05.08.2013) iallfall ikke stemmer med de første kristnes forståelse av saken.

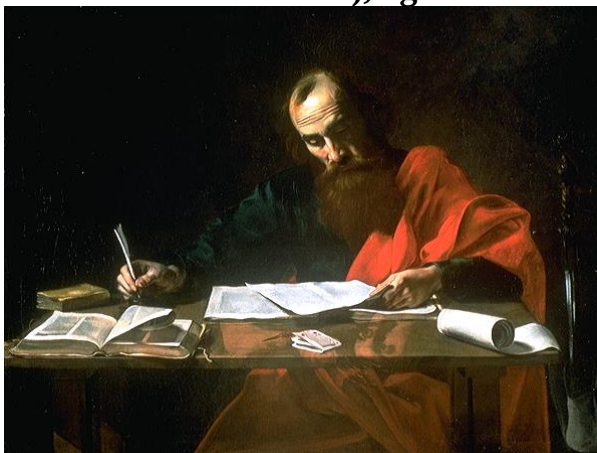

Bilde 3 Biskop med blandede signaler Fra: <http://www.vg.no/nyheter/innenriks/media/biskop-hva-da-med-korset-i-flagget/a/10144782/>

Paulus -midt i sin samtid

Samlivsutvalget påstår ved gjentatte anledninger at Paulus har et 'asketisk forhold til ekteskap og sex', evt. at det var 'asketiske trekk' i hans holdning. Og det er åpenbart ikke ment som et kompliment. Men man unnlater nesten helt å fortelle hvorfor apostelene lever singel og anbefaler andre å gjøre det samme, nemlig 'på grunn av den nødstid vi lever i' (1Kor7v26), se. s.50. Paulus slår jo samtidig fast at han selv prinsipielt sett godt kunne ha vært gift (1Kor9v6). Hans veiledning er bestemt av ønsket om at de kristne skal slippe bekymringer i den aktuelle situasjonen (1Kor7v32), og han konkluderer som sin personlige mening med flg. utsagn: 'Så gjør altså den rett som gifter seg med kjæresten sin, og den som ikke gifter seg, gjør bedre' (1Kor7v38). Jeg merker meg ellers at Samlivsutvalget nevner, men ikke kommenterer, at også Herren Jesus selv levde ugift (s.55). Var han også asketisk? Litt kuriøst finner jeg utvalgets bruk av (den ikke-erotiske) teksten 'Kjærlighetens høysang' i [1.Kor.13](#), skrevet av den 'asketiske' Paulus, som et slags motstykke til den erotisk ladede Høysangen fra GT. Samlivsutvalget synes ikke å reflektere over det faktum at det greske ordet for (erotisk) kjærlighet, *erōs*, ikke er brukt noe sted i NT.

Samlivsutvalgets bilde av apostelen Paulus stemmer dårlig med de litterære kildene og av den dynamiske misjonæren og livsnære menighetslederen. Jo lengre jeg har arbeidet med gresk språk og kultur og NT-lig tekstmateriale, dess mer imponert er jeg blitt av apostelen paulus dyptgående forståelse av og nærvær i sin samtid, og hvilke utrolige evner han må ha hatt til å kommunisere med ulike grupper -jfr. hans 'selvitnesbyrd' i [1Kor9v19-23](#). Det er neppe tilfeldig at brevene i NT som omtaler homoseksualitet, stammer fra brev med tilknytning til pluralistiske storbysamfunn preget av et betydelig sosialt, kulturelt og religiøst mangfold. Det gjelder brevet til romerne (skrevet fra Korint til Roma), 1.Kor. brev (skrevet fra Efesos til Korint), og 1.Tim. brev (skrevet fra Makedonia til Efesos). Fra antikke kilder vet vi ganske mye om de generelle samfunnsforholdene og om den etiske pluralismen (også innenfor seksualetikken, i disse byene. (Den stoiske filosofen Epiktet spør f.eks. en elev som han synes viser en kritikkverdig atferd, om man nå skal betrakte ham som en 'borger av Korint' (=homoseksuell), Disc.3.1.34.

Bilde 4 Brevskriveren Paulus Fra:
<http://en.wikipedia.org/wiki/Epistle>

Å spørre om Paulus kjente til 'ekte' homofili, synes for meg å være like meningsløst som å spørre en prest i dagens San Fransisco eller i Greenwich village i New York kan vite noe om mennesker som lever i lesbisk eller homofilt partnerskap.

Denne bakgrunnskunnskapen om det samfunnet som de første kristne levde midt oppe i, og som vi i dagens samfunn langt på vei kan kjenne oss igjen i, utgjør en viktig forståelseshorisont for at en lesning av Paulusbrevene ikke skal bli vilkårlig og anakronistisk.

Det er etter mitt syn grunn til å rette kritikk mot Samlivsutvalget for at de har levert en svært grunn utredning npår det gjelder den kulturhistoriske horisonten for bibeltekstene, likeså mot den måten de forsøker å spille apostelene Paulus ut over sidelinjen. En historisk vurdering av tiden og tekstene gjør det etter mitt skjønn svært sannsynlig at Paulus hadde førstehånds kjennskap til 'stabile og varige likekjønnede forhold', og dermed også til 'homofili som en gitt legning' (Samlivsutvalget, s.57)

Med en viss undring registrerer jeg utvalgets skarpe skjelning mellom legning og handlinger (s.57-58). Mange homofile vil nok protestere mot en slik sonndring. "Jeg er hva jeg gjør" (eller v.v.), vil man hevde. For min del vil jeg for det første mene at utvalgets tankegang undervurderer den innsikt som ligger til grunn for Paulus' tale om menneskers driftsretning i [Rom.1](#). For det andre vil jeg, i likhet med MF's lærerrådsuttalelse fra 1993) peke på at 'Paulus forholder seg til Loven som forpliktende etisk grunnlag, og den fokuserer på atferd. Derfor er spørsmålet om seksuell disposisjon ikke framme i Paulus-tekstene...' Personlig finner jeg det befriende at bibeltekstene primært sier noe om den kristne homofiles atferd. Jeg er skapt i Guds bilde, og enten man er skapt slik eller sånn i fysisk og psykisk henseende eller med hensyn til seksuell orientering, er man gitt et ansvar for å leve etisk forpliktet på de grunnleggende bibelske normer.

Bilde 5 Lovens to tavler Fra: <http://www.the-ten-commandments.org/the-ten-commandments-law.html>

Sex eller singel menneskeverd og seksuelt samliv

Det er trist og dypt beklagelig at Samlivsutredningen ikke inneholder et tydelig budskap til alle i kirken som lever singel -både heterofile og homofile. Generelt savner jeg i utvalgets innstilling en mer nyansert bruk av begrepet 'samliv'. Med sin ensidige fokusering på ekteskap og homofilt samliv signaliserer utvalget egentlig at et liv uten seksuelt samliv er et mindreverdig liv. For egen del har jeg (forfatteren) hatt glede og utbytte av å delta i et manns-fellesskap initiert i organisasjonen til Helhet. I ulike kristne kretser vet

man mye om den positive verdien i forskjellige former for ikke-seksuelt fellesliv, om det nå er i form av et (katolsk) klosterfellesskap eller i ulike utgaver av evangeliske kommuniteter og fellesskap.

Mens utvalget utelukkende synes å være siktet inn på problemet med gjengifte når et ekteskap ryker, skulle jeg ønske at de også hadde noe positivt og konstruktivt å si om muligheten til å velge singel i fortsettelsen. Det kunne vært godt å høre et ord fra

kirken om det ikke er livets eneste mening å bli gift. Utvalget fremholder ved flere anledninger at det ikke er godt for mennesket å være alene. Men så burde man også samtidig ha artikulert tydeligere at det eneste alternativet ikke er seksuelt samliv.

Det sies gjerne at en kristen homofil som har valgt å leve singel, 'må fornekte en grunnleggende side ved seg selv' (f.eks. Laila R. Dahl i

VL 5.8.13) Jfr. også følgende utsagn hos Lærenemndas ene fraksjon: 'Å frata mennesker denne muligheten til å utfolde sin kjærlighet på en ansvarlig måte, kan oppleves som en krenkelse av deres menneskeverd.' (LN s.92) Personlig opplever forfatteren det som krenkende at hans menneskeverd blir forbundet på en slik avgrensende måte til spørsmålet om seksualitetens ytringsformer. Meldingen som kommuniseres er nemlig denne: Et liv uten utfoldelse av seksualiteten gjennom et seksuelt samliv er et mindreverdig liv. Menneskeverdet er imidlertid ikke forankret i seksualiteten, men i at jeg er skapt i Guds bilde.

Ingen mennesker har noen 'rett' til å leve ut alle sider ved sin personlighet. At dette forhold kan hevdes å rukke ved deres menneskeverd, opplever jeg (forfatteren) som en nedskrivning av menneskeverdet. Det finnes mange mennesker som på grunn av ulike (også fysiske) funksjonsforstyrrelser er avskåret fra å 'leve ut kjærligheten på det seksuelle plan'. Alle mennesker må dessuten i perioder avstå fra å utfolde et aktivt seksualliv. Anfekter det deres menneskeverd? En kristen homofil kan vedkjenne seg sin seksualitet uten fortrenghing eller fornektelse, men med en åpen erkjennelse av hvilke begrensninger som er lagt på utfoldelsen av den. Etter mitt skjønn er det nettopp et uttrykk for de homofiles likeverd at det ventes den samme etiske ansvarlighet av en homofil som av alle andre kristne i samlivsetiske spørsmål.

Bilde 6 Påvirkes menneskeverdet ved samlivsbrudd? Fra: <http://www.mamamia.com.au/parenting/single-sex-or-coeducation-which-is-better/>

Samlivsutvalget har utvilsomt arbeidet i beste mening for å gi veiledning i brennbare samlivsspørsmål. I annen sammenheng har jeg understreket betydningen av å vise respekt også for dem som velger annerledes enn det jeg selv mener er rett i homofilspørsmålet (f.eks. i intervjuet med meg i boka 'Mine homofile venner'). Jeg ønsker å legge meg på sinne biskop Grønningsæters ord når han i et dobbeltintervju med seg og sin homofile sønn for noen år siden pekte på en viktig distinksjon mellom å akseptere og respektere: "I middagsavisene er toleranse ensbetydende med aksept og utflating (..) Toleranse har med respekt, ikke med aksept, å gjøre. Den banale toleransen sier at alt er gyldig. Da blir alt likegyldig," uttalte biskopen ved den anledningen.

Dette vil være et aktuelt ord også når vi leser om forfølgelse av homofile i muslimske land og f.eks. i Uganda, der ekstremistiske grupper i USA synes å ha vært pådrivere.

Bilde 7 Boka 'Mine homofile venner' Fra: https://www.tanum.no/_livssyn/religion/mine-homofile-venner-espen-ottosen-9788252000801

"Dominoteorien"

(...) et mye brukt teori: 'dominoteorien' antyder at med nye tider følger en ny forståelse av bibelteksten:

En tekst som ikke sjelden blir brukt som hermenevtisk 'nøkkel' for å begrunne et 'ja' til homofilt samliv på tross av at bibeltekstene sier nei, er beretningen om den første hedningedåp i Ap.gj.10-11v18, og beslutningen på apostelmøtet, [Ap.gj.15](#), der den kristne forsamlingen tilsynelatende setter til side Skriftens påbud om omskjærelse, fordi de hadde sett at hedninger ble fylt av Ånden uten å være omskåret ([11v15-18](#)). Når vi i dag ser at åndsfylte kristne kan være homofile og leve sammen, så må denne erfaringen sette til side bibelordene mot homoseksualitet, blir det hevdet.

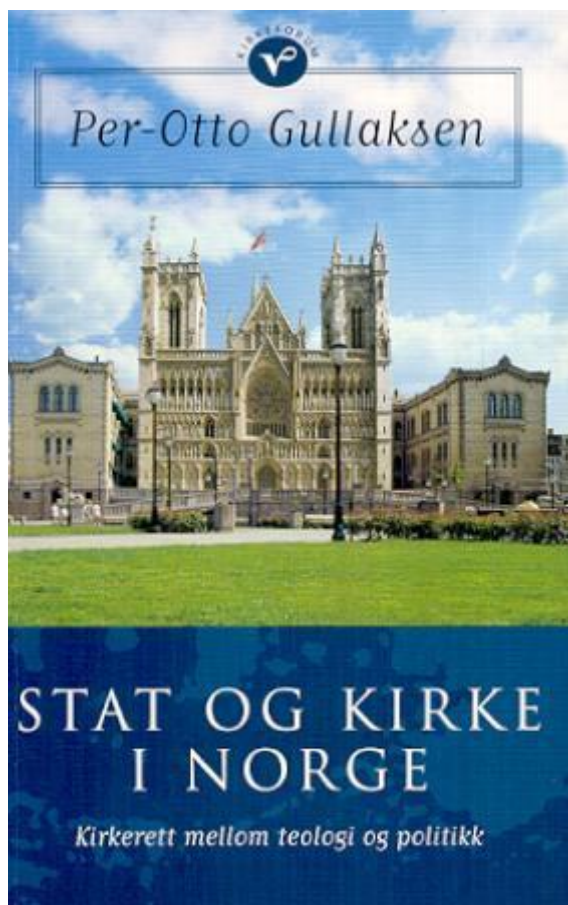

Men Apostelgjerningenes beretning om apostelmøtet i Jerusalem kan etter mitt skjønn ikke gi bibelsk

Bilde 8 Apostelmøtet i Jerusalem Fra: <http://bjornolav.blogspot.no/2011/11/gud-gjenreiser-davids-sukkah.html>

grunnlag for noen form for bibelske kompromisstenkning når det gjelder spørsmålet om homofilt samliv. Menigheten satte ikke Skriften til side, men erfaringene de gjorde, ledet dem tilbake til fornyet skriftstudium. De fikk nytt lys over Ordet og oppdaget da at Skriften faktisk mange steder vitnet om at Gud ville inkludere hedninger i sitt folk. Noen slik nyoppdagelse av Bibelens budskap er ennå ikke påvist når det gjelder homofili (Se til dette bl.a. R.B. Hays i boken "Den hemløsa sexualiteten", s.65-73, likeså Jostein Ådna i Tidsskrift for teologi og kirke, nr.3/2009, s.191-193.

Samfunn og Kirke

Bilde 9 To ulike regimenter Fra:
<https://bokelskere.no/bok/stat-og-kirke-i-norge-kirkerett-mellom-teologi-og-politikk/173815/>

I likhet med hva som ble uttalt av en samlet lærenemnd i Dnk (2006) mener jeg at det er nødvendig å skjelne mellom samfunnsmessige perspektiver og premisser på den ene siden og kirkelige premisser og perspektiver på den andre. Når det gjelder samfunnets tiltak, ser jeg den positive verdien i at det offentlige legger til rette for at mennesker kan ordne sitt samliv i offentlig og forpliktende rammer, fremfor mer uforpliktende relasjoner. Men for meg (forfatteren) som teolog og for et kirkelig samlivsutvalg -og for kirkens biskoper - bør det viktigste likevel være å kunne gi et begrunnet svar til den som spør etter kirkens syn på homofilt samliv og ekteskap.

I den gresk-romerske verden representerte kirken utvilsomt en provoserende etisk og religiøs motkultur. Men de kristne ga ikke av den grunn slipp på det bibelske vitnesbyrd om Herrens gode vilje ([Kol.1v10](#)) for menneskelig liv

og samliv. Hverken den gangen eller i dag ligger det noen virkelig livshjelp i å tilsløre og omforme hva som er Guds vilje for menneskene.